

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Producentpriserne og beskæftigelsen er på himmelflugt

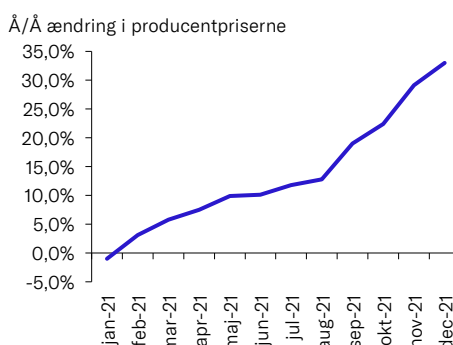
Af: Cheføkonom Tore Stramer og seniorøkonom Kristian Skriver

I denne uge har vi fået nye tal for beskæftigelsen samt en opgørelse af, hvordan danskernes forbrugsvaner ændrede sig i 2020 under coronapandemiens første år. Men mest iøjefaldende er de nyeste tal for producentpriserne, der i december steg med hele 33 pct. i forhold til samme måned året før. Det er en helt vild prisstigning, der ikke er set før i statistikens historie. Det er ikke overraskende energipriserne, der er den klare højdespringer med en astronomisk vækst på 307 pct. over det seneste år. De massive prisstigninger på energi rammer i øjeblikket virksomhedernes omkostninger særdeles hårdt. Ligger man dertil, at presset på de globale forsyningskæder har løftet priserne på alt fra fragt til råvarer og maskiner, så er vi er nu vidne til en noget nær perfekt storm, hvor virksomhedernes omkostninger stiger voldsomt.

Det er ikke kun prisstigningerne, der har været på himmelflugt i slutningen af 2021. Beskæftigelsen steg i november med hele 17.000 personer, og selvom vi ikke har tal for december endnu, så ved vi allerede nu, at 2021 bliver et nyt rekordår med længder. I de første 11 måneder af 2021 steg beskæftigelsen med knap 139.000 personer. Det er ikke alene en rekord, det er en suveræn rekord. Vi skal tilbage til 2016 for finde andenpladsen, dengang blev der skabt lige under 48.000 jobs hen over året. Altså næsten 90.000 færre job.

Det er blandt andet indenfor byggeriet, hvor beskæftigelsen er steget særligt meget sidste år. I fjerde kvartal steg byggebeskæftigelsen med 2.000 personer. Dermed var 188.800 personer beskæftiget inden for byggeriet i fjerde kvartal, hvilket kun er 3.720 personer under rekordniveauet fra andet kvartal 2007. Det betyder i realiteten, at byggebeskæftigelsen her i starten af 2022 vil nærme sig det højeste niveau i over 40 år. Desværre læner byggeriet sig potentielt op af en overophedning grundet arbejdskraft- og mangel. Det kan skabe nye ubalancer i dansk økonomi, der kan danne kimen til et nyt økonomisk tilbageslag.

Nøgletal	Side
Producentpriserne bragede i vejret med 33 pct. i december	2
Jobfesten i 2021 sprænger alle tidligere rekorder	3
Byggebeskæftigelsen stiger og nærmer sig det højeste niveau i 40 år	4
Danskernes forbrugsvaner slog en stor kolbøtte i 2020	5
Forbrugertilliden tynget af de høje energipriser	6

Producentpriserne bragede i vejret med 33 pct. i december

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik mandag viser, at det samlede producentprisindeks for varer steg med 33 pct. i december i forhold til samme måned sidste år. Det er den største prisstigning, der er registreret i statistikens historie siden 2005. Importprisindekset er samtidig steget med 15 pct. over det seneste år, hvilket ligeledes er den største stigning i statistikens historie.

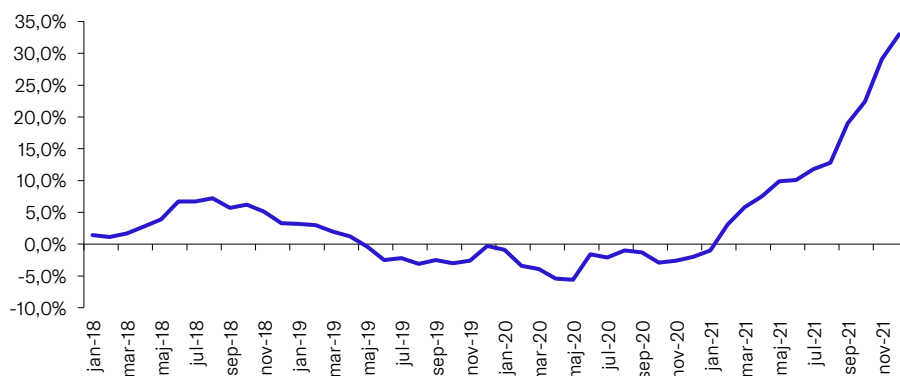
Det er ærlig talt helt vilde prisstigninger, der i øjeblikket rammer dansk erhvervsliv. Det gør kun ondt værre, at prisstigninger er bredt funderet. Priserne på både råvarer, maskiner og energi er nærmest braget i vejret igennem 2021.

Den suveræne højdespringer er energi, hvor producentpriserne er steget med astronomiske 307 pct. over det seneste år. De massive prisstigninger på energi rammer i øjeblikket virksomhedernes omkostninger særdeles hårdt. Ligger man dertil, at presset på de globale forsyningskæder har løftet priserne på alt fra fragt til råvarer og maskiner, så er vi er nu vidne til en noget nær perfekt storm, hvor virksomhedernes omkostninger stiger voldsomt.

Hvis stigningen i virksomhedernes omkostninger bider sig fast, så vil det hive fart ud af økonomien og give anledning til en acceleration i forbrugsprisinflationen herhjemme.

Som tingene ser ud nu, kan det desværre ikke udelukkes, at stigningen i både producent og importpriserne bider sig fast et godt stykke ind i 2022. Den globale mangel på varer i særligt industrien ligger fortsat på et meget højt niveau. Den nuværende eskalering i pandemien på tværs af Europa kan dertil forlænge forstyrrelserne i forsyningskæderne og skiftet i forbrugsbrugsmonsteret over imod varer. Der er simpelthen en tiltagende risiko for, at forbrugerprisinflationen kommer til at accelerere yderligere hen over vinteren. Der gælder særligt vareinflationen, og dermed priserne på de varer vi typisk køber i detailhandlen.

Årlig ændring i producentpriserne for varer

Kilde: Danmarks Statistik, tabel PRIS4315

Jobfesten i 2021 sprænger alle tidligere rekorder

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fredag viser, at lønmodtagerbeskæftigelsen steg med 17.000 personer i november. Det er en meget imponerende fremgang, der viser, at jobfesten fortsatte sin sejrsgang ind i november måned sidste år.

Selv om beskæftigelsestallene kun går frem til og med november, så er der ingen tvivl om, at jobvæksten i 2021 kommer til at sætte en ny historisk rekord. Frem til og med november er beskæftigelsen steget med hele 138.900 personer. Det er ikke alene en rekord, det er en suveræn rekord. Vi skal tilbage til 2016 for finde andenpladsen, dengang blev der skabt lige under 48.000 jobs hen over året.

Selv om jobtallene fortsætter med at imponere, så er det vores forventning, at fremgangen i beskæftigelsen er bremset en smule op i december sidste år og ind i januar i år. Den høje smitte og en række nye restriktioner har givet modvind på dele af arbejdsmarkedet hen over årsskiftet. Det gælder primært i brancherne hoteller, restauranter, samt kultur og fritid, der har været direkte berørt af restriktionerne og den høje smitte. I modsat retning trækker dog, at der igen er blevet ansat et stort antal podere i takt med, at testkapaciteten er blevet opskaleret. Dertil er det vores forventning, at byggeriet og dele af detailhandlen fortsat oplever høj aktivitet.

Erfaringerne fra de tidligere smittebølger viser, at aktiviteten hurtigt stiger igen, når restriktionerne og smitten aftager. Det er derfor heller ikke vores forventning, at den nuværende smittebølge vil lette trykket på arbejdsmarkedet. Tværtimod ser vi i øjeblikket, at arbejdsmarkedet presses yderligere af et meget højt sygefravær, som følge af den udprægede smitte.

Det er derfor også meget afgørende, at antallet af ledige hænder i den private sektor øges i løbet af 2022. Det kræver her på den korte bane hurtige og effektive politiske tiltag. Den offentlige beskæftigelse skal igen reduceres fra de nuværende rekordhøje niveauer, så en større del af arbejdsstyrken igen står til rådighed for den private sektor. Dertil skal adgangen til udenlandsk arbejdskraft lempes yderligere. Det er meget afgørende, at politikerne handler hurtigt for at imødegå den stigende risiko for en overhedning på arbejdsmarkedet.

Byggebeskæftigelsen stiger og nærmer sig det højeste niveau i 40 år

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik i torsdags viser, at byggebeskæftigelsen steg med 2.000 personer i fjerde kvartal. Dermed var 188.800 personer beskæftiget inden for byggeriet i fjerde kvartal, hvilket kun er 3.720 personer under rekordniveauet fra andet kvartal 2007. Det betyder i realiteten, at byggebeskæftigelsen her i starten af 2022 vil nærme sig det højeste niveau i over 40 år.

Byggeriet læner sig op ad den værste overophedning siden finanskrisen

Den stærke udvikling på boligmarkedet, hvor vi har set fortsat stigende priser og et historisk højt antal handler, har bidraget til at løfte de private boliginvesteringer mærkbart. Dertil har danskerne valgt at bruge flere penge på ting til hjemmet samt boligforbedringer i stedet for fx en rejse eller restaurantbesøg mv. Den økonomiske politik har dertil også pustet aktiviteten i byggesektoren i vejret. De offentlige investeringer, der primært udgøres af investeringer i bygninger og anlæg, er således blevet løftet betydeligt under coronakrisen.

Den stærke aktivitetsfremgang i byggeriet har løbende øget manglen på såvel arbejdskraft og materialer mærkbart. I december 2021 rapporterede 41 pct. af virksomhederne i byggeriet om, at mangel på arbejdskraft udgør en produktionsbegrænsning. Det er en markant fremgang, der har bragt manglen på arbejdskraft i byggeriet op i de højeste niveauer siden sommeren 2006. Samtidig melder 24 pct. af virksomhederne, om at mangel på materialer og/eller udstyr udgør en produktionsbegrænsning. Det er den højeste andel, der er registreret i statikkens levetid siden januar 2005.

Det stærkt stigende kapacitetspres i byggesektoren har allerede givet anledning til en markant stigning i lønvæksten inden for bygge- og anlægsbranchen. Dertil er materialepriserne også steget mærkbart, hvilket har løftet byggeomkostningerne betydeligt. Byggeriet befinder sig simpelthen i et særdeles stærkt økonomisk opsving og læner sig nu op ad den værste overophedning siden finanskrisen

Overophedning i byggeriet kan skade dansk økonomi

Det er bestemt ikke hensigtsmæssigt, at opsvinget i byggeriet læner sig op ad en historisk overophedning. Det kraftige opsving i byggeriet risikerer at skabe nye ubalancer i dansk økonomi, der kan danne kimen til et nyt økonomisk tilbageslag. Byggeriet skubber simpelthen til en generel arbejdskraftmangel og kan skabe en uheldig pris og lønspirale, der i sidste ende skader konkurrenceevnen i dansk økonomi.

Det er derfor også hensigtsmæssigt, at det i forbindelse med Finanslovsaftalen for 2022 blev besluttet at udfase håndværkerfradraget i BoligJobordningen pr. 1. april 2022 og udskyde en række renoveringsprojekter i den almene boligsektor for ca. 2 mia. kroner. Når det er sagt, så er der tale om en relativ beskeden politisk opbremsning, der ikke ændrer ved, at boliginvesteringerne vil forblive på et meget højt niveau som andel af BNP. Boliginvesteringerne udgør i øjeblikket 5,75 pct. af BNP, hvilket er et særdeles højt niveau, der kun ligger lidt under niveauet i årene forud for finanskrisen. Politikerne bør derfor også holde et vågent øje med byggesektoren og stå klar med yderligere stramninger, hvis temperaturen i byggesektoren begynder at løbe løbsk.

Danskernes forbrugsvaner slog en stor kolbøtte i 2020

Danmarks Statistik har onsdag offentliggjort forbrugerundersøgelsen for 2020. Det er interessant læsning, der viser, at coronapandemien udløste en historisk omvæltning i danskernes forbrugssammensætning.

Forbruget i en gennemsnitshusstand faldt med 4.700 kr. til 313.400 kr. i perioden fra 2018 til 2020. Lignende fald i forbruget ses normalt kun under større økonomiske kriser, hvor beskæftigelsen og indkomsterne falder.

Faldet i danskernes forbrug i 2020 var dog meget skævvredet og skyldes primært den høje smitte og rækken af restriktioner. Helt overordnet faldt forbruget af tjenesteydelser brat, mens forbruget af varer var nogenlunde uændret.

Udgifterne til transporttjenester, herunder forbrug til bus, metro og tog, faldt med svimlende 47 pct. i 2020. Det er et fald, der er helt uden fortilfælde i fredstid. Dertil faldt forbruget på posten fritid og restauranter mv. med hele 12 pct. Derimod steg udgifterne til husholdningsudstyr, herunder elektronik, og møbler mv. mærkbart i 2020.

Danskerne droppede simpelthen forbruget af rejser, kultur og transport under pandemien, og købte i stedet stort ind af elektronik, møbler og tøj. Salget af elektronik har formentlig også været understøttet af, at flere danskere arbejdede hjemme under epidemien.

Ser vi videre ind i 2021 og 2022, så er der klare tegn på, at danskernes forbrug er begyndt at normalisere sig. Forbruget af en række tjenesteydelser er steget pænt, det gælder særligt forbruget på landets restauranter, der har nærmet sig et normalt niveau. Normaliseringen er endnu ikke tilendebragt. Det er fortsat tydeligt, at tjenesteforbruget nu udgør en mindre andel af det samlede forbrug, mens forbruget af varer har vundet frem. Det er måske et tegn på, at coronapandemien har skabt nogen mere varige ændringer i danskernes forbrugsvaner.

Forbrugertilliden tynget af de høje energipriser

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fredag viser, at forbrugertilliden for januar lå på minus 1,5. Det er nu tredje måned i træk, at forbrugertilliden ligger fasttømt på et negativt niveau omkring 1,5-2. Det er umiddelbart en smule skuffende med tanke på, at dansk økonomi i øjeblikket befinder sig i en stærk højkonjunktur.

Det er helt nærliggende de meget høje energipriser og den nuværende smittebølge, der har trykket forbrugernes humør i bund over de seneste måneder. Det er således primært forbrugernes vurdering af Danmarks økonomiske situation i dag, der trækker den samlede forbrugertillid ned. Det kan man godt vælge at undre sig over med tanke på, at nøgletallene for dansk økonomi i øjeblikket udvikler sig særdeles stærkt. Men det viser blot, at de nuværende meget høje energipriser rammer mange danskere hårdt på pengepungen i øjeblikket. Dertil kan den høje smitte naturligvis have givet anledning til øget nervøsitet.

Selvom forbrugertilliden igen er trykket, så er det dog ikke vores forventning, at danskere vil begynde at holde mere igen med forbruget. Tværtimod svarer et flertal af forbrugerne, at de i øjeblikket finder det fordelagtigt at købe varige forbrugsgoder. Selv om en del af fremgangen her skal ses i lyset af januarudsalget, så vidner det om, at forbrugernes købekraft er meget stærk i øjeblikket.

Men det er klart, at hvis de nuværende meget høje energipriser bider sig fast ind i 2022, så vil det hive købekraft ud af forbrugerne og bremse det økonomiske opsving. Den risiko er meget reel i øjeblikket.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107 eller seniorøkonom Kristian Skriver på kso@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6033.